ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ՏՎՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան,
որպէս զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս,
փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս է»:
(ՄԱԹ. Ե 18)

Այդ օրը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի գեղեցկատես դահլիճն իր հյուրընկալ դռներն էր բացել ամենքի առջև: Ներկա էին ոչ միայն միաբանության անդամներ, ուսանողներ, այլև հյուրեր թե՛ Հայաստան աշխարհից և թե՛ արտերկրից: Եկել էին կրկին անգամ զգալու, վերապրելու Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հավերժությունն ու անպարտելիությունը պարագրող զգացումը, զի այն նոր մշակները, ովքեր, իրենց հոգու նվիրումն ու մտքի խոնարհությունը շաղախած Քրիստոսի ճըշմարիտ լույսին, իրենց անձը, որպես կենդանի պատարագ, դրած Մեծ Պատարագչի և մեր հավատի սուրբ սեղանին, ուխտեցին լինել Աստվածային Սերմի սերմնացանները, ողջ հնազանդությամբ յուրաքանչյուր հավատացյալի համար դառնալ Մարդացյալ Աստծո սիրո թարգմանը, ինքնընծայաբերմամբ, ինքնանվիրումով առաջնորդել հավատացյալ հոտին դեպի հավիտենություն...

Ծայրագույն վարդապետական թեզի պաշտպանության համար առաջին խոսքը տրվում է Միքայել վարդապետ Աջապահյանին, ապա՝ Նաթան վարդապետ Հովհաննիսյանին: Ներկայացվող թեմաներն էին «Սբ. Կղեմես եպիսկոպոս Հռոմեացի» և «Պետրոս Քյոթյուրը և իր «Հաւաքաբանական Աստուածաբանութիւն» աշխատությունները: Հոգեշնորհ հայրերը նախ ներկաներին հակիրճորեն փոքրիկ ծանոթությամբ հաղորդակից են դարձնում

թեզերի բովանդակությանը, գրելու շարժառիթներին, նպատակներին, այնուհետև պատասխանում հանձնաժողովի անդամների հարցերին:

Ի վերջո, դահլիճում հնչում է հանձնաժողովի վճռական խոսքը: Ամենքն ուրախ են: Շատ են շնորհավորանքի խոսքերը, ողջագուրանքները: Ուրախության անթաքույց զգացումով է Միքայել և Նաթան վարդապետներին շնորհավորանքի խոսքեր ասում հանձնաժողովի նախագահ, Մայր Աթոռի դիվանապետ գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապալյանը, մաղթում, որ նրանք լինեն քաջ հովիվներ ու Ավետարանի անձնուրաց մշակներ, պայծառակերպեն իրենց հոտի կյանքը քրիստոսավանդ ուսուցումներով ու հորդորներով, լինեն մշտարթուն սերմանողներ, «քանզի զայդ որ սերմանէ ճշդելով՝ ճշդելով եւ հնձեսցէ, եւ որ սերմանէ առատութեամբ՝ առատութեամբ եւ հնձեսցէ» (Բ ԿՈՐՆԹ. Թ 7):

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՄՈՏ

Ծայրագույն վարդապետական թեզի պաշտպանությունն ավարտվում է: Հոգեշնորհ հայրերը, հանձնաժողովի անդամները, Ներսես սրբազանի առաջնորդությամբ, գնում են դեպի Վեհարան՝ ստանալու Ամենայն Հայոց Հայրապետի օրհնանքի խոսքը:

Ջերմ սիրով ու գոհունակության ժպիտով է ընդունում նրանց ազգիս Վեհափառը, ցանկանում հաստատուն մնալ իրենց կոչման մեջ, լինել արդարության ջերմ պաշտպաններ, ճշմարտության համար, որ է հիսուսաբույր մեր հավատքը, անդադար մարտնչողներ, որպեսզի Քրիստուից արձակված շողշողուն ու կենսատու լույսով լուսավորվի մարդկային կյանքի գիշերը: Նաև նվիրելով ժամացույցներ՝ պատվիրում է ի խորոց սրտի ընկալել ու ըստ արժանվույն գնահատել այն ժամանակը, որի սահմաններում է պարփակվում մարդ արարածի երկրավոր կյանքը, ջանալ ապրած յուրաքանչյուր օրը դարձնել անբիծ ու անթառամ մի ծաղիկ՝ կյանքի հաղթության պսակը կալմելու համար:

* * *

«Եթէ ոք կամի գալ զկնի իմ, ուրացի զանձն իւր
եւ բարձցէ զխաչ իւր եւ եկեսցէ զկնի իմ»
(ՄԱՐԿ. Ը 34)

Աստվածորդու այս խոսքերը, որպես խավարոտ ճանապարհի լուսեղեն կանթեղներ և որպես հավերժության առհավատչյաներ ունենալով, հոգեշնորհ հայրերը Մայր տաճարում խոնարհվեցին Տիրամոր պատկերի առջև, ապա, համակ սեր ու հեզություն դարձած, ականջալուր եղան գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապալյանի ամեն մի խոսքին, որոնցով շնորհվելու էին ծայրագույն վարդապետական իշխանության տասն աստիճանները:

Ուսում ողջամիտ վարդապետության, Հին և Նոր Ուխտերի իմացություն, դավանություն ուղղափառ հավատի, ընդունում Սուրբ Երրորդության՝ Հորը, Որդուն և Սուրբ Հոգուն որպես համագո Աստվածություն և Քրիստոսի մարդեղության, ինչպես նաև հրաժարում «յամենայն հերձուածողաց»,—ահա

պահանջները, որ ներկայացվում են մտքի ու հոգու այն մշակներին, ովքեր փորձում են սեփական կյանքը վերածել մշտավառ փարոսի՝ հանուր հավատացյալ հայ ժողովրդի լուսավորության համար:

Աստիճան առ աստիճան, ավագ սարկավագի ձեռքից վերցնելով գավազանը, Ներսես սրբազանն այն տալիս է սուրբ հայրերին և ամեն մի աստիճանի հետ պատվիրում մխիթարել վշտացյալներին, համայն ժողովրդին, Սուրբ Հոգուց փոխանցվող կարողությամբ լինել միջնորդ Աստծո և մարդկանց միջև, բարեխոսել Աստծուն պիղծերի, մեղավորների համար, անհավատներին դարձի բերել, տգետներին իմաստնացնել, ամենքի համար դառնալ պտղատու և արդյունարար մի ծառ, ըստ Աստծո կամքի, զի առնելով և ուսուցանելով պիտի իենք մեծարվեն:

Տրվող աստիճանների հետ համատեղ է՛լ ավելի են մեծանում վարդապետներին ավանդվելիք Տիրոջ կողմից սահմանված պատվիրան-հորդորները, խրատ-խորհուրդները, որոնց հնազանդ ու երդվյալ կրողներն ու կամակատարներն են դառնում Միքայել և Նաթան հայր սուրբերը, որպեսզի, ելնելով աստվածային առաքինությունների ամենայն բարձր ու դժվարին կատարը, քարոզեն «զբանն Աստուծոյ»: Իսկ ութերորդ աստիճանով նրանք առնում են «զօրութիւն ի Քրիստոսէ լինել իբրեւ զվէմ անշարժելի և դրանց դժոխոց, համարձակ քարոզել և մի՛ երկնչել ի մահուանէ...»:

Յուրաքանչյուր աստիճանի տվչություն ուղեկցվում է համապատասխան աղոթասացությամբ և աքանչելի շարականների երգեցողությամբ:

Ի վերջո, Ներսես սրբազանը շնորհում է նաև վերջին՝ տասներորդ կատարյալ աստիճանը, որ լրացնում է «զթիւ չորեքտասանեորդին, քանզի առեր զշնորհս Հոգւոյն Սրբոյ՝ կատարել զհնգեսին մտաւոր բանսն ի մէջ եկեղեցւոյ՝ զոր առաքեալն կարգաւորէ, այս ինքն՝ սաղմոսել, վարդապետել, և յայտնել զբանս, ի լեզուս խօսել..», որի փոխարեն Ինքը՝ Տեր Հիսուս, հոգեշնորհ հայրերին պահելու է քաղցրությամբ, «ամրացուցէ օրհնութեամբ, զսիրտս և զխորհուրդս, զբանս և զգործս, զմտաս և զելս ընդ ամրաձաձուկ աջովն»՝ հզոր ձեռքերով, բարձր բազուկներով «եօթնազան պայծառութեամբ» հեղելով նրանց վրա Սուրբ Հոգու շնորհների ճառագայթները:

Տվչությունն ավարտվում է: Ներկաները մեկ առ մեկ մոտենում են նորընծա ծայրագույն վարդապետներ Միքայել Աջապահյանին և Նաթան Հովհաննիսյանին, համբուրում աջը, խնդրում լինել ճշմարիտ թարգմանը Քրիստոսի լուսեղեն խոսքերի և ուսուցումների, ինչպես նաև կենդանի քարոզիչը «կենաց բանի» և, որպես պատասխան նրանց խնդրանքի ու հաստատումն սեփական ուխտի, ասես հայր սուրբերի սիրագորով հայացքներից առ հանրություն են փոխանցվում սաղմոսերգուի անկրկնելի ու փառավոր խոսքերը. «Ողորմեա ինձ, Աստուած, ողորմեա ինձ, զի ի քեզ հուսացաւ անձն իմ. ի հովանի թեւոց քոց յուսացայց...» (ՍԱՂՄ. ԾԷ):

Մ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ